

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษา ครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในการศึกษาและ วิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครูในปัจจุบัน ภายหลังจากการสร้างรูปแบบการ พัฒนานิสิตนักศึกษาแล้วใช้วิธีวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ในการทดลองใช้รูปแบบ การพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครูสถาบันราชภัฏในปัจจุบัน
2. สร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครู สถาบันราชภัฏ
3. เปรียบเทียบผลของการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครู
  - 3.1 เปรียบเทียบผลของการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครูระหว่าง นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง
  - 3.2 เปรียบเทียบผลของการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครูกลุ่ม ทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของของนักศึกษาคครู สถาบันราชภัฏ ในปัจจุบัน
  - 1.1 ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคครูที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้มี 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความอดทน ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความเมตตา ความประหัยค ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรม

1.2 สร้างแบบวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู โครงสร้างของแบบวัดประกอบด้วยประเด็นหลัก 9 ด้าน ตามข้อ 1.1 แบบวัดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคู เป็นแบบเติมข้อความและเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู จำนวน 45 ข้อ มีที่เป็นสถานการณ์ พร้อมตัวเลือก 4 ระดับ โดยกำหนดให้มีน้ำหนักของคะแนนของตัวเลือกแตกต่างกันดังนี้ 1 = ไร้รู้ 2 = ตอบสนอง 3 = เห็นคุณค่า และ 4 = จัดระบบคุณค่า ตามแนวคิดของเครทวอล (Kratwohl, 1964) โดยวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในแต่ละด้าน ๆ ละ 5 ข้อ

1.3 คุณภาพของแบบวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้พิจารณาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น 0.837

1.4 นำแบบวัดไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏลำปาง สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏนครปฐม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันราชภัฏสงขลา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 รวม 396 คน เพื่อศึกษาระดับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ

2.1 รูปแบบของการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ในการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบโดยการกำหนดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ที่ควรได้รับการพัฒนาจากผลการศึกษาและผลจากวิเคราะห์การวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคูในขั้นตอนที่ 1 ประกอบกับการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา และรูปแบบการสอนเป็นรูปแบบประเภทอธิบายหรือให้ความหมาย โดยใช้ภาษาในการบรรยายรูปแบบ (Semantic Models) ตามแนวคิดด้วยประเภทรูปแบบของ คีฟ (Keeves, 1997) และรูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นมาเน้นการพัฒนาที่ให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษาของแอสติน (Astin, 1984) ทั้งนี้เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ตามทฤษฎีทางพัฒนานักศึกษาของ ชิคเคอริง (Chickering and Reisser, 1993)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพัฒนานักศึกษาของมิลเลอร์และพริ้นซ์ (Miller and Prince, 1976) เป็นกระบวนการในการพัฒนาซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ การดำเนินการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา

2.2 ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการและปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทัศนศึกษา การคิด การเขียน การพูด การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การทำงานตามสั่ง การแสดงบทบาทสมมุติ และเน้นการปฏิบัติ

2.3 ผู้วิจัยได้นำเอากลวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างของ Rath (1966) ที่ให้แนวคิดว่า กิจกรรมหรือการปฏิบัติใด ๆ เพื่อกระตุ้นการตอบสนองของบุคคล ให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาสู่คุณภาพของจิตซึ่งส่งผลสู่ความประพฤติของบุคคล ก็คือการพัฒนาจริยธรรมนั่นเอง ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับค่านิยม (Value Sheet) การจัดลำดับที่ (Rank-Ordering) สิ่งที่คุณรักที่จะทำ (Things I love to do) และการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) มาใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นจะใช้ยุทธวิธีการมีส่วนร่วมของนักศึกษาของแอสติน (Astin, 1984) มาใช้ในการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยจะจัดกิจกรรมที่อยู่ในรูปของเกม ที่มีกฎ กติกา หรือเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ สนุกสนาน และเป็นกิจกรรมการเล่นที่ผู้เข้าร่วมคิดสร้างสรรค์เองตามความสามารถและทักษะ การเข้าร่วมกิจกรรมเกมจะช่วยให้คนมีทัศนคติที่ดีในการทำกิจกรรมร่วมกัน สนุกสนานด้วยกัน ช่วยเหลือกัน รู้แพ้รู้ชนะรู้ภัย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาได้

2.4 กลุ่มตัวอย่าง คือ ศึกษาชั้นปีที่ 1 ของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี โปรแกรมวิชาเอก การประถมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป สังคมศึกษา คอมพิวเตอร์ศึกษา ซึ่งลงทะเบียนเรียน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 80 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย จากตารางเลขสุ่มของรำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา และใช้วิธีการจับคู่ (Matching Procedure) เพื่อควบคุมตัวแปรไม่ให้แตกต่างกันมาก จะได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 40 คน

2.5 ขั้นตอนการทดลอง กลุ่มทดลองเข้ารับการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 11 มีนาคม ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2545 เป็นเวลา 3 วัน รวม 24 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมชั้น 8 อาคารเฉลิมพระเกียรติ และห้องประชุม คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี และกิจกรรมต่อเนื่องระหว่าง วันที่ 7 สิงหาคม ถึง วันที่ 2 ตุลาคม 2545 เป็นเวลา 9 วัน รวม 19 ชั่วโมง ณ โรงแรมเนเชียม สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ระหว่างวันที่ 11 มีนาคม ถึง 13 มีนาคม 2545 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏธนบุรี

2.6 กลุ่มควบคุม ได้รับการเรียนตามปกติ

2.7 การประเมินผล เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาลักษณะ จริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคูระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลัง การทดลอง ด้วยสถิติทดสอบที (t-test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาลักษณะ จริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคูกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบ ที (t-test)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคูระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู สถาบันราชภัฏ ในปัจจุบัน

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู ใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญ การสร้างแบบสอบถามโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไป สำนวจกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2544 จากสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ ปรากฏข้อค้นพบ ดังนี้

1.1 สถานภาพของนักศึกษาคูศาสตร์ในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง ศึกษาโปรแกรมวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด รองลงมาโปรแกรมวิชาประถมศึกษา และเป็น นักศึกษาสถาบันราชภัฏลำปางมากที่สุด รองลงมาเป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

1.2 ระดับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู สถาบันราชภัฏ ในปัจจุบัน ในภาพรวมนักศึกษาคูทุกชั้นปี อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า ถ้าจำแนกเป็นรายด้าน นักศึกษาทุกชั้นปี มีลักษณะ จริยธรรมวิชาชีพ ในด้านความมีวินัยและความซื่อสัตย์ อยู่ในขั้นตอบสนอง ส่วนด้านความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด และความยุติธรรม อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละชั้นปี พบว่า

1.2.1 ด้านความมีวินัย นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ อยู่ในขั้นตอบสนอง สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การปฏิบัติตามกฎและระเบียบ ของสถานที่หรือองค์กรที่ได้ไปฝึกงานหรือปฏิบัติงาน อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กรรมการปฏิบัติตาม กฎหมาย และข้อบังคับ อยู่ในขั้นเห็น

คุณค่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือการฝึกภาคปฏิบัติหรือการฝึกสอน อยู่ในชั้นตอบสนอง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3

1.2.2 ด้านความอดทน นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในชั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายที่ยากเกินความสามารถ อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ขณะที่กำลังปฏิบัติงานในหน้าที่มีบุคคลมาวิพากษ์วิจารณ์ว่างานของท่านไม่ดี อยู่ในชั้นเห็นคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นนักศึกษาต่างประเทศ อยู่ในชั้นรับรู้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2

1.2.3 ด้านความรับผิดชอบ นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในชั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การปฏิบัติงานที่กลุ่มได้มอบหมาย อยู่ในชั้นเห็นคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการปฏิบัติงานตามที่เพื่อนร้องขอ อยู่ในชั้นเห็นคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเมื่อต้องทำงานในหลายหน้าที่ อยู่ในชั้นรับรู้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2

1.2.4 ด้านความเมตตา นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในชั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การปฏิบัติตนเมื่อเพื่อนประสบปัญหาไฟไหม้บ้าน อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ การปฏิบัติตนเมื่อหัวหน้างานร้องขอ อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือการปฏิบัติตนเมื่อเห็นคนคนตาบอดกำลังจะข้ามถนน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2

1.2.5 ด้านความศรัทธาในวิชาชีพครู นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในชั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การร่วมกิจกรรมในวันครู อยู่ในชั้นเห็นคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ให้การสนับสนุนขององค์กรครู อยู่ในชั้นเห็นคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือให้การส่งเสริมกิจกรรมองค์กรครู เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4

1.2.6 ด้านความขยันหมั่นเพียร นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในชั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การปฏิบัติตนในห้องเรียน อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การใช้เวลาว่างเมื่อปิดภาคเรียน อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือการใช้เวลาว่างขณะที่อยู่ในสถาบัน อยู่ในชั้นตอบสนอง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4

1.2.7 ด้านความความประหยัด นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในขั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การใช้วัสดุเหลือใช้ในการทำอุปกรณ์การสอน อยู่ในขั้นจัดระบบคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การใช้เงินในการร่วมกิจกรรมของสถาบัน อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้ของที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์คุ้มค่า อยู่ใน ขั้นตอบสนอง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4

1.2.8 ด้านความซื่อสัตย์ นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ อยู่ในขั้นตอบสนอง สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การปฏิบัติตนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การปฏิบัติตนในการชำระค่าหน่วยกิตหลังจากที่ได้ขอผ่อนมาแล้ว อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือการปฏิบัติตนเมื่อเก็บกระเป๋าตังค์ได้ อยู่ในขั้นรับรู้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4

1.2.9 ด้านความยุติธรรม นักศึกษาทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การปฏิบัติตนในการตัดสินปัญหาต่อบุคคลใกล้ชิด อยู่ในขั้นจัดระบบคุณค่า โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การปฏิบัติตนต่อนักเรียนในเรื่องการเรียนการสอน อยู่ในขั้นจัดระบบคุณค่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือการปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานในกรณีทำผิดพลาดการอยู่ในขั้นเห็นคุณค่า เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษา ครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ

รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

หลักการ

หลักการสำคัญของรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุ เน้นการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุ โดยการอบรมด้วยวิธีการกระจำนัย และฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้บรรยากาศมุ่งให้นักศึกษาพัฒนา “ตน” จากภายในของตนเอง โดยไม่ใช้วิธีบอกให้ทำ สอนให้ทำ แต่ใช้วิธี “เติม” ความต้องการพื้นฐานให้เต็มเพื่อให้นักศึกษาเกิดความต้องการในระดับสูงขึ้นไป อันเป็นบ่อเกิดการเสริมสร้างคุณค่า ความดี ความงาม ให้แก่ตน

วัตถุประสงค์

รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษามีพัฒนาการในด้านความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความอดทน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรม

เป้าหมาย

ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการใช้รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพ คือนักศึกษามีพัฒนาการในด้านความมีวินัย ความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรมสูงขึ้น

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานที่สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ควรเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาของคณะครุศาสตร์ ซึ่งอาจจะเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือเป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หน่วยพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู โปรแกรมวิชาพลศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมปฏิบัติ โปรแกรมวิชาจิตวิทยา เพื่อช่วยในการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ผู้รับผิดชอบการพัฒนา

ผู้ที่ควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการพัฒนาได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

1. **ผู้บริหาร** ผู้บริหารในระดับคณะควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพไว้ในนโยบายและแผนพัฒนาของคณะอย่างชัดเจน และควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมอาจารย์และบุคลากรของคณะเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาอย่างจริงจัง โดยให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งใช้ยุทธวิธีในการบริหารจัดการในการขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษาคูของคณะ

2. **ผู้ปฏิบัติงาน** ในการดำเนินการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพควรมีผู้ปฏิบัติงานเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินงานโดยตรง ซึ่งควรจัดตั้งเป็นคณะทำงานโดยอาจจะใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ” หรือเรียกชื่ออย่างอื่นตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบันโดยคณะ

ทำงานดังกล่าวควรประกอบด้วย ผู้แทนฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนคณาจารย์ ผู้แทนอาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพครู มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับนิสิตนักศึกษาได้ดี

การดำเนินการ

การดำเนินการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู มีการเตรียมการพัฒนา และดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 การใช้แบบวัดลักษณะจริยธรรมครูวิชาชีพครู

การวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ผู้รับผิดชอบต้องใช้แบบวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้นักศึกษาทุกชั้นปี ตอบแบบวัด

1.2 การคัดเลือกลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครูเพื่อพัฒนา

เมื่อได้ผลการวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การพิจารณาคัดเลือกลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู เพื่อสร้างกิจกรรมพัฒนาโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกรายการลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู ที่พบว่านักศึกษามีระดับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครูอยู่ในระดับรับรู้ และตอบสนอง (ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2) แล้วพัฒนาเฉพาะด้านนั้น

ในการจัดกิจกรรมพัฒนา สถาบันควรคำนึงถึงความพร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ อุปกรณ์ และเวลา รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ของสถาบัน

1.3 การจัดวิทยากร

การจัดเตรียมวิทยากรในการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู มีความสำคัญมาก เนื่องจากวิทยากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในแต่ละกิจกรรมอย่างแท้จริงแล้ว วิทยากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ และมีทักษะในการสร้างค่านิยมให้กระจ่างและฝึกปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการวางรากฐานความคิดที่ถูกต้องเพราะความคิดที่ถูกต้องนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อพัฒนาจริยธรรมของแต่ละบุคคล

1.4 การกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูจัดเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมวิชาชีพนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติ ดังนั้นการกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกับการจัดเตรียมการด้านอื่น ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้เข้ารับการพัฒนาลอดกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ จึงควร

กำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรม กรณีที่จัดกิจกรรมในเวลาเรียนตามปกติ สถาบันควรจัดทำเป็นตารางกิจกรรมเข้าไปไว้ในตารางเรียนตารางสอนประจำภาคการศึกษาของสถาบัน เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบกำหนดจัดกิจกรรมที่แน่นอน กรณีที่จัดกิจกรรมนอกเวลาเรียนในช่วงเย็น ควรจัดกิจกรรมครั้งละไม่เกิน 3 ชั่วโมง เนื่องจากนักศึกษาได้รับความเหน็ดเหนื่อยจากการเรียนวิชาอื่น ๆ มาตลอดทั้งวัน ทำให้ได้รับการพัฒนาไม่เต็มที่ และช่วงเวลาดังกล่าวอาจตรงกับกิจกรรมอื่นของสถาบัน กรณีที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมในเวลาเรียนตามปกติหรือช่วงเย็นได้ สถาบันอาจจัดกิจกรรมในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์เต็มวัน กรณีเป็นการอบรมควรจัดกิจกรรมอย่างน้อย 3 วัน โดยจัดในช่วงปิดภาคการศึกษาในเดือนตุลาคม หรือเดือนมีนาคม ที่นักศึกษาว่างเว้นจากการเรียนภาคการศึกษาปกติ

1.5 การจัดเตรียมการด้านอื่น ๆ

การจัดกิจกรรมพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู สถาบันจะต้องจัดเตรียมการด้านอื่น ๆ ได้แก่ จัดเตรียมงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากร ค่าอาหารทำอาหารนอกเวลาของบุคลากร ค่าอาหารสำหรับนักศึกษาวิทยากรและบุคลากร ค่าน้ำมันยานพาหนะ ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม จัดเตรียมสถานที่ เช่น ห้องประชุม โรงยิมเนเซียม ห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็น ในกรณีที่จัดค่ายพักแรมหรือการศึกษาดูงานนอกสถานที่ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ โสตทัศนูปกรณ์ เช่น เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายขึ้นจอภาพ เครื่องพิมพ์รายงานผลและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นตามความเหมาะสม เช่น กระดาษ ปากกา เป็นต้น

2. ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งแจ้งรายละเอียดของกิจกรรมและผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ สำหรับระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการทำค่านิยมให้กระจ่าง ควรจะใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมอย่างน้อย 3 วัน กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษา โดยเน้นการปฏิบัติควรจะใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมอย่างน้อย 9 วัน และควรใช้เวลาหลังการเรียนตามปกติ สำหรับสถานที่ในการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องคำนึงถึงบรรยากาศ ความสะดวก และความพร้อม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพอใจจะทำให้การพัฒนานั้นบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนงบประมาณสำหรับการดำเนินการจะต้องเป็นเงินงบประมาณสำหรับการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู โดยเป็นนโยบายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ได้ตั้งไว้ในแผนการบริหารงานของสถาบัน

ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการ

การประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการ หลังจากการดำเนินการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพ ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์แล้ว ให้มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพ ของนักศึกษาคณะ โดยประเมินและสรุปผลของแต่ละกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ และภาพรวมของการ พัฒนาในขั้นตอนนี้ควรมีเครื่องมือในการประเมินผล เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบ สังเกต

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ สถาบันราชภัฏ

ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ ปรากฏผลการทดลอง ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏข้อค้นพบ ดังนี้

1.1 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ กลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

1.2 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ กลุ่มควบคุม ก่อนและ หลังการทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏข้อค้นพบ ดังนี้

2.1 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ ระหว่างนักศึกษากลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ ระหว่างนักศึกษากลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะ จริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะ จำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ ในด้านความมีวินัย ด้านความอดทน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความศรัทธาในวิชาชีพครู ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความยุติธรรม ระหว่าง นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏข้อค้นพบ ดังนี้

3.1 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู จำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ ก่อนการทดลอง พบว่า ด้านความมีวินัย ด้านความอดทน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความศรัทธาในวิชาชีพครู ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความยุติธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความเมตตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม และด้านความขยันหมั่นเพียร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง

3.2 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู จำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ หลังการทดลอง พบว่า ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพทั้ง 9 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู จำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ ในด้านความมีวินัย ด้านความอดทน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความศรัทธาในวิชาชีพครู ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความยุติธรรม ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏข้อค้นพบ ดังนี้

4.1 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู จำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพทั้ง 9 ด้าน ของกลุ่มทดลอง ก่อนกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง

4.2 คะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู จำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพทั้ง 9 ด้าน ของกลุ่มควบคุม ก่อนกับหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู

5.1 ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มทดลองต่อวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการและวิทยากร ที่ได้รับการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ผลการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในส่วนของวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งด้าน การนำเข้าสู่การอบรมแต่ละครั้งน่าสนใจ นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยอิสระอย่างเต็มที่ การทำงานในกลุ่มย่อยมีประโยชน์มาก จากการอบรมทำให้ได้หลักในการตัดสินใจปัญหาจริยธรรม จากการอบรมแบบนี้มีได้สิ้นสุดเฉพาะในห้องประชุมแต่ควรนำไปพูดคุยนอกห้องประชุม ความรู้ที่ได้รับมีความกระจ่างนำไปประยุกต์กับสภาพการณ์จริงได้ ส่วนในด้านตัวผู้สอน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิทยากรมีบุคลิกน่าเชื่อถือ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาไม่ยึดกับความคิดของตนฝ่ายเดียว และให้กำลังใจในขณะที่เรียนเสมอ วิทยากรชี้แนะทางการตัดสินใจของนักศึกษา และที่เห็นด้วย และ

ไม่เห็นด้วย คือ รู้สึกเครียดกับการหาเหตุผลมาประกอบการตัดสินใจแต่ละครั้ง ถึงร้อยละ 47.5 และร้อยละ 52.5 ตามลำดับ

6. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาครูกลุ่มทดลองต่อประโยชน์ที่ได้รับการพัฒนาทักษะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู

6.1 ผลการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ของนักศึกษาครูกลุ่มทดลอง โดยอาจารย์ผู้สอนจำนวน 6 คนและอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาครูกลุ่มทดลองจำนวน 4 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมหลังการอบรมในขั้นดีมากและดี คือ การปฏิบัติตนตามกฎหมายของสถาบัน และการปฏิบัติตนต่ออาจารย์ได้อย่างเหมาะสม ส่วนเรื่องที่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา เห็นพฤติกรรมหลังการอบรมในขั้น ดี และ พอใช้ ในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ การไม่รบกวนผู้อื่น ตอบคำถามอาจารย์หรือร่วมอภิปรายกลุ่มช่วยรักษา และใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ปฏิบัติต่อเพื่อน และผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาค มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด คิดเป็นร้อยละ 60 และ 40 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏ มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ในปัจจุบัน

ผลการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ในปัจจุบันมีรายละเอียดในการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ระดับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ในปัจจุบัน

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมระดับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู จากสถาบันราชภัฏในด้านความมีวินัย ด้านความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธา ในวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด และความซื่อสัตย์ อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า ทั้งนี้เนื่องจากการให้การศึกษายุคใหม่เน้นการพัฒนา จากแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละสมัยที่ส่งเสริมให้นักศึกษา กล้าคิด กล้าแสดงออก จึงเริ่มเสาะแสวงหาความเข้าใจในค่านิยม และเตรียมสร้าง เอกลักษณ์ของตนตั้งแต่ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีส่วน ผลักดันให้นักศึกษาเริ่มตัดสินใจหรือเลือกทางปฏิบัติอย่างมีมาตรฐานทางจริยธรรมมากขึ้น ดังนั้นพฤติกรรมของนักศึกษาครูจึงได้มองเห็นคุณค่าของจริยธรรมในด้านต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การเห็นด้วย และยอมรับในความเชื่อ ทศนคติ หรือค่านิยม แสดงความต้องการ การยกย่อง มีความเชื่อมั่นในการกระทำนั้น

และปฏิเสธที่จะกระทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม สอดคล้องกับวัลลภ กันทรพัย (2528) ที่เห็นว่า การที่บุคคลหนึ่งจะพัฒนาถึงขั้นเห็นคุณค่าในสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ได้ บุคคลนั้นจะต้องพัฒนาด้านความรู้ ความคิดในเรื่องที่ได้เรียนรู้จนถึงขั้นสามารถประเมินค่าได้เสียก่อน เพราะถ้าบุคคลยังไม่สามารถบอก ว่าสิ่งที่เขาเรียนรู้ มีข้อดี ข้อเสีย มีประโยชน์หรือโทษอย่างไร บุคคลย่อมจะซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่ง นั้นไม่ได้ ดังนั้นในภาพรวมนักศึกษามีระดับจริยธรรมในขั้นเห็นคุณค่าซึ่งจะพัฒนาต่อไปจนถึงขั้น จัดระบบคุณค่าจนถึงขั้นเกิดกิจนิสัยที่พึงปรารถนาของวิชาชีพและสังคมได้ หากได้มีการจัดการ พัฒนาจริยธรรมในสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทางวิชาชีพมากขึ้น

เมื่อพิจารณารายด้าน ความมีวินัย ซื่อสัตย์ในด้านนี้ที่มีคะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสถานที่หรือองค์กรที่ได้ไปฝึกงานหรือปฏิบัติงานในเรื่องการแต่งกาย แสดงให้เห็นว่านักศึกษาครูในปัจจุบันได้รับการดูแลจากสถาบันให้ปฏิบัติตนในการที่เข้ามาเป็นนักศึกษา ของสถาบันราชภัฏ ตามระเบียบของสถาบันราชภัฏ จากความเข้มงวดกวดขันของอาจารย์ในสำนัก กิจการนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษา ถ้านักศึกษาปฏิบัติผิดระเบียบก็จะถูกหักคะแนนความประพฤติ ตามกฎระเบียบที่ได้วางไว้ ดังนั้นเมื่อไปฝึกงานนักศึกษาสามารถปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสถานที่หรือองค์กรที่ได้ไปฝึกงานหรือปฏิบัติงานในเรื่องการแต่งกายได้อย่างดี เพราะนักศึกษาได้ทำเป็น ประจำอยู่แล้ว ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะที่สำคัญของการเป็นครูที่ดี ที่หลายสถาบันกล่าวไว้ เช่น สภา คณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2536: 18-21) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในด้านคุณ ธรรมและจรรยาบรรณ ด้านความมีวินัยในตนเองในเรื่องการควบคุมตนเองและการปฏิบัติตามกฎและ ระเบียบเช่นเดียวกับผลการวิจัยของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะครุ ศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องการศึกษาและสังเคราะห์คุณลักษณะของครูที่พึง ประสงค์ในยุคสังคมสารสนเทศ สรุปลงค์ประกอบและคุณลักษณะสำคัญในด้านคุณธรรมและ บุคลิกภาพที่ดีคือ ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรมและรู้จักเสียสละ มีคุณธรรมพื้นฐานเป็นหลักในการดำรงชีวิต (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, 2537: 31-33)

ส่วนข้อที่มีคะแนนต่ำที่สุด คือ นักศึกษาจะเข้าสอนและออกตรงเวลาก็เพราะเป็น ส่วนหนึ่งของคะแนนฝึกสอน แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตนเองในขณะที่อยู่ที่สถาบัน นักศึกษาจะเข้า เรียนสายเป็นประจำ ทำงานโดยการรับคำสั่งจากอาจารย์ตลอดเวลา เพราะคิดว่าอาจารย์สามารถให้ คุณและโทษแก่นักศึกษาได้ จึงขาดความรับผิดชอบ ไม่เกิดการเห็นคุณค่าของการตรงต่อเวลา ซึ่งใน

ด้านนี้คณาจารย์ระดับอุดมศึกษาควรจะได้ตระหนักในความสำคัญของการช่วยกันพัฒนาให้นักศึกษาได้ปรับพฤติกรรมของตนเอง

ด้านความอดทน ข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติงานจนเสร็จตามที่ได้รับมอบหมายถึงแม้ว่างานจะยากเกินความสามารถ อยู่ในขั้นจัดระบบคุณค่า แสดงให้เห็นว่านักศึกษาครูในปัจจุบันเข้าใจแบบแผน และกฎเกณฑ์ของการประพฤติปฏิบัติ ในการเรียนการสอนในขณะที่อยู่ที่สถาบัน โดยการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ และถ้ามีปัญหาจะไปถามอาจารย์เพื่อให้งานเสร็จตามที่ตนเองเป็นผู้รับผิดชอบ นักศึกษาจะไม่แสดงอาการเบื่อหน่ายกับหน้าที่การงานที่กระทำอยู่ ไม่ร้องขอความช่วยเหลือ ทำงานต่างๆด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถ ทนต่อคำวิจารณ์ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของครูที่ดีตามหลักธรรมของพุทธศาสนา และความคิดเห็นของนักวิชาการ ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ครูเก่งและครูดี ต้องมีความรู้ที่หลากหลาย มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ครู มีความอดทนมองโลกในแง่ดี และไม่หวาดหวั่น (พระราชวรมุณี, 2528; เสนีย์ มีทรัพย์, 2530; จูทา บุรีภักดี, 2535; สุมณ ออมวิวัฒน์, 2536) นอกจากนี้ผลงานวิจัยของวัลนิกา ฉลากบง ที่ได้ศึกษานุคลิกภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในโครงการคุรุทายาทที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร พบว่า ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการศึกษาประจำ โรงเรียน มีความพึงพอใจในระดับมากต่อลักษณะความเป็นครูวิชาชีพด้านคุณธรรมในด้านหนึ่งคือ ความอดทน

ส่วนข้อที่แสดงออกที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การปฏิเสธในการทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นนักศึกษาต่างประเทศ อยู่ในขั้นรับรู้ สำหรับประเด็นนี้ ในภาพรวมนักศึกษาครูสถาบันราชภัฏเป็นนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย ประกอบกับกิจกรรมที่คณะจัดส่วนรวมไม่ค่อยจะให้นักศึกษาได้ร่วมงานเป็นทีม นักศึกษาหญิงไม่ชอบทำงานร่วมกับนักศึกษาชายและนักศึกษาชายไม่ชอบทำงานกับนักศึกษาหญิง แสดงว่าผู้สอนไม่ได้อธิบายความสำคัญของการทำงานร่วมกันระหว่างเพศ ซึ่งในสภาพจริงการทำงานในอนาคตจำเป็นต้องให้ทั้งสองเพศได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

ด้านความรับผิดชอบ ข้อย่อยที่มีคะแนนสูงสุดคือ การปฏิบัติงานที่กลุ่มได้มอบหมายให้เสร็จก่อนที่จะปฏิบัติงานอื่น อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า แสดงให้เห็นว่านักศึกษาครูในปัจจุบันมองเห็นคุณค่าของตนเอง ยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่มมาเป็นมาปฏิบัติ โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิชาการ ซึ่งครูที่ดีต้องมีความสนใจความตั้งใจที่จะปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสียทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น (รัตนา ศรีเหรียญ, 2529; วิภา พงษ์พิจิตร, 2529; Sanford, 1970; Good, 1973) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิบูลย์ ฌียงใหม่ ซึ่งได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูทั้งภาคปกติและภาคการ

ศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ ในสหวิทยาลัยอีสานเหนือ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมแล้วนักศึกษาที่มีพฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับ การวิจัยของไรอันส์และคณะ (Ryans and other, 1970) ที่พบว่า องค์ประกอบของลักษณะครูที่ดี 5 ด้าน 9 ลักษณะ ซึ่งด้านที่สำคัญที่สุดด้านหนึ่งของครูที่ดีใน 5 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน และลักษณะที่สำคัญที่สุดลักษณะหนึ่งใน 9 ลักษณะ คือ มีความรับผิดชอบทำงานอย่างมีระบบและรวดเร็ว

ส่วนข้อย่อยที่มีคะแนนต่ำที่สุด คือ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเมื่อต้องทำงานหลายหน้าที่ โดยการรอให้เพื่อนมีเวลาว่างก่อนจึงจะทำงานพร้อมกันอยู่ในชั้นตอบสนอง แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกในงานส่วนรวมที่จะมุ่งมั่นช่วยทำงานส่วนรวมให้เสร็จ ต้องรอให้เพื่อนว่างเสียก่อนจึงจะทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะการจัดการเวลาของผู้เรียนด้วย

ด้านความมีเมตตา ข้อย่อยที่แสดงออกที่มีคะแนนสูงสุด คือการปฏิบัติตนเมื่อเพื่อนประสบปัญหาไฟไหม้บ้าน อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า แสดงให้เห็นว่านักศึกษาครูในปัจจุบันสามารถจัดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ ไม่นิ่งเฉย เต็มใจช่วยเหลือเพื่อนตามกำลังความสามารถ ช่วยเพื่อนให้พ้นทุกข์ และเป็นที่พักของเพื่อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการที่ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า ครูที่ดีต้องมีความรักและเมตตาต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีความซื่อตรง อยู่ในศีลธรรม เคารพต่อความเป็นจริงและความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2533; สิริพร ทิพย์คง, 2536 และสุมน อมรวิวัฒน์, 2536) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดี และคณะ ที่พบว่า ลักษณะของครูที่ดีมีลักษณะที่สำคัญที่สุดลักษณะหนึ่งใน 12 ประการ คือ ความเมตตากรุณา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอนเนลลีและแคลนดิน (Charters and Waples, 1929) ได้ศึกษา พบว่า ครูต้องมีลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ และที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ ความเมตตากรุณา ไม่เห็นแก่ตัว จะเห็นว่านักศึกษาจะตัดสินใจช่วยเหลือเพื่อนที่ประสบปัญหาไฟไหม้ได้ดีกว่าที่คิดว่าจะช่วยคนตาบอดข้ามถนน

ด้านความศรัทธาในวิชาชีพครู ข้อย่อยที่มีคะแนนสูงสุด คือ การรดน้ำคำหัวและเทิดเกียรติครูอาวุโสในวันครู อยู่ในชั้นเห็นคุณค่า ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมนี้เป็นส่วนที่ทั้งสังคมและสถาบันได้ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ให้นักศึกษาปฏิบัติเป็นประจำทุกปี ทั้งอาจารย์ก็ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับกิริติ บุญเจือ (2534) ที่กล่าวว่า ครูจะต้องตระหนักเป็นเป้าหมายที่แท้จริง ที่จะช่วยป้อนนักเรียนให้คิดอย่างมี หลักเกณฑ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยศาสตร์ ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของครูจะต้องมีศรัทธาต่อวิชาชีพครูให้เกียรติและเคารพครูตลอดจนร่วมกิจกรรมเพื่อผดุงสิทธิครู ส่วนข้อที่คะแนนต่ำที่สุด คือ ให้การส่งเสริมกิจกรรมองค์กรครู อยู่ในชั้นตอบสนอง แสดงให้เห็นว่าในขณะที่นักศึกษาอยู่ในสถาบันไม่ได้รับการเรียนรู้

เกี่ยวกับองค์กรของครูภายนอก และไม่เคยได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรครูต่าง ๆ ภายนอกสถาบัน ไม่มีชมรมที่เป็นองค์กรครูในคณะครุศาสตร์ที่สังกัดอยู่จึงทำให้ด้านนี้อยู่ในขั้นตอนสนองในทางปฏิบัติสถาบันผลิตครูควรแสดงบทบาทในการส่งเสริมวิชาชีพครู โดยมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันเพื่อให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจและศรัทธาต่อวิชาชีพครูมากขึ้น

ด้านความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมที่แสดงออกในข้อย่อยที่มีคะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตนในห้องเรียน อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า แสดงให้เห็นว่านักศึกษาตั้งใจเรียนจากการที่เตรียมตัวเข้าห้องเรียนก่อนที่อาจารย์จะเข้าสอน ใฝ่รู้โดยการซักถามอาจารย์ผู้สอน เข้าเรียนและออกนอกห้องเรียนตรงเวลา สอดคล้องกับนักการศึกษาที่กล่าวว่า จริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่สุดส่าหะ ในการศึกษาเล่าเรียน (นิศา ด้านวิริยะกุล, 2527; ศสุวรรณ เทศศรีเมือง, 2535; ยูพดี ปิตตะคุ, 2537) และสอดคล้องกับสภาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2536) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู แสดงคุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก และพฤติกรรมบ่งชี้ หมวด 4 ด้านคุณธรรม จรรยาบรรณ คุณลักษณะในด้านความขยัน ซึ่งพฤติกรรมหลัก คือ มีความตั้งใจและมีความพยายาม และพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ กระตือรือร้น และปฏิบัติงานเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดลอยต่ออุปสรรคในการทำงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ประไพศรี คยานันท์ (2533) ได้วิจัยเรื่องการประเมินโครงการคุรุทายาทของวิทยาลัยครู ผลการวิจัย พบว่า ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการคุรุทายาทมีความพึงพอใจในระดับมากต่อกิริยามารยาท ความประพฤติ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความกระตือรือร้นในการสอน การให้ความร่วมมือและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี

ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ใช้เวลาว่างขณะอยู่ที่สถาบันอยู่ในขั้นตอนสนอง แสดงให้เห็นว่าในขณะที่นักศึกษาอยู่ที่สถาบันยังใช้เวลาว่างไม่เป็นยังไม่มีแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การเล่นอย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาให้นักศึกษาได้ขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ใฝ่เรียนนอกจากตารางสอนที่กำหนดเพิ่มขึ้น

ด้านความประหยัด พฤติกรรมที่แสดงออก ที่มีคะแนนสูงสุด คือ การใช้วัสดุเหลือใช้ในการทำอุปกรณ์การสอน อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่านักศึกษาคูในปัจจุบันเป็นผู้ที่มีความประหยัดในสภาพที่เศรษฐกิจกำลังอยู่ในภาวะถดถอย รู้จักการใช้จ่ายทรัพย์สินที่พึงสงวนไว้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่แห่งตนด้วย และสอดคล้องกับนักการศึกษาที่ กล่าวว่า การประหยัดเป็นคุณธรรมที่สำคัญอันหนึ่งในสังคมของชนชาติที่ถือว่าเป็น “อารยชน” เพราะถ้าประชาชนในชาติรู้จักการใช้จ่ายทรัพย์สินของตนอย่างมีประสิทธิภาพ สังคมและประเทศชาตินั้นจะมีเศรษฐกิจดี มีความเป็นปึกแผ่น ซึ่งในการประหยัดนั้นจะเป็นการประหยัดในเรื่อง การประหยัดเวลา การประหยัดเงิน และการประหยัดสิ่งของ

เครื่องใช้ (แปลก สนธิรักษ์, 2527; วิจิต อิศระวิริกุล, 2527; หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2529) และสอดคล้องกับ สุจริต เพียรชอบ ที่กล่าวว่า งานครูเป็นงานหนักและมีเกียรติ นอกจากครูจะเป็นผู้ให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังต้องถ่ายทอดวัฒนธรรมและอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม โดยใช้หลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งหลักธรรมหนึ่งที่ครูควรนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขคือธรรมะสำหรับคนดี หรือ สัปบุริสธรรม 7 ประการ และประการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ครูควรรู้จักการวางแผนการใช้จ่าย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านการเงิน รู้จักประมาณการใช้จ่ายร่างกาย ไม่ทำงานหักโหมเกินไป รู้จักประมาณการมอบหมายงานให้นักเรียน เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอย ดังนั้นการประมาณจึงเป็นเครื่องช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิต เช่นเดียวกับ เสนีย์ มีทรัพย์ (2530) ที่กล่าวว่า คุณธรรมที่ครูพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติประกอบด้วย อุดมคติของครู ได้แก่ ใฝ่รู้ ประหยัดและอดออม รักและศรัทธาในอาชีพครู ดำรงตนให้เหมาะสมกับสภาพอาชีพครู เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2525) เรื่อง คุณลักษณะทางจริยธรรมของอาจารย์ และนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู พบว่า ใน 11 คุณลักษณะ คุณลักษณะทางจริยธรรมของอาจารย์ในระดับดีซึ่งมี 4 คุณลักษณะ ซึ่งหนึ่งในสี่ คุณลักษณะ คือ ความประหยัด

ส่วนข้อย่อยพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้ของที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า อยู่ในขั้นตอนสนอง แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังไม่สามารถใช้ของที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าได้ สิ่งของที่มีอยู่แล้วแต่ก็ไม่เอามาปรับปรุงทำความสะอาดแล้วใช้ต่อไป ส่งผลได้จากการที่นักศึกษาใช้ของที่เป็นสาธารณประโยชน์ในสถาบันจะไม่รักษาทะนุบำรุงให้ดีขึ้น เช่น การใช้ห้องสุขาที่เก่าแก่ของสถาบันก็กลับทำสกปรกเพราะถือว่าไม่ใช่ หน้าที่ของตนเองที่จะดูแลรักษาแต่กลับโทษว่าห้องสุขานั้นเก่า การรู้จักใช้ของที่มีอยู่ให้คุ้มค่าควรมีการส่งเสริมทั้งในห้องเรียนและผ่านทางกิจกรรมนักศึกษาเพราะเมื่อคนเรารู้จักใช้ของเก่าให้เป็นประโยชน์ได้ก็ยอมเป็นการลดค่าใช้จ่ายไปด้วย

ด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมที่แสดงออกข้อย่อย ที่มีคะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์อย่างซื่อสัตย์ อยู่ในขั้นเห็นคุณค่า ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่านักศึกษาคณาจารย์ปัจจุบันเป็นผู้ที่มีความประพฤติปฏิบัติด้วยความถูกต้อง เหมาะสม สุจริตใจ รักษาหลักการ ข้อกำหนดทางศีลธรรม ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมและนักการศึกษาที่ กล่าวว่า ครูควรเป็นผู้ที่มีความใจจริงต่อศิษย์ เพื่อนครูด้วยกันและบุคคลอื่น ๆ เมื่อสัญญากับผู้ใดเรื่องใดก็รักษาคำมั่นสัญญานั้น มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีความซื่อตรง (พระราชวรมณี, 2528; สุมน อมรวิวัฒน์, 2536) เช่นเดียวกับผลการสัมมนาของคณะครุศาสตร์ นิสิตครุศาสตร์ดุฎิบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน เรื่อง “คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู” ผลสรุปการ

ประเพณีปฏิบัติของครูอันพึงมีของครู ซึ่งในด้านหนึ่งที่สำคัญ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์, 2529) และจากผลงานการวิจัยของ มารศรี แก้วสุข (2540) พบว่า การกระทำ การประเพณีปฏิบัติตนของครูต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม ทั้งความคิดและเหตุผล ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติ อย่างถูกต้องเหมาะสมใน 10 ด้าน ซึ่งในด้านหนึ่งที่สำคัญ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นเรื่องที่ที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน

ด้านความยุติธรรม พฤติกรรมข้อย่อยที่แสดงออก ที่มีคะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตนในการตัดสินปัญหาต่อบุคคลใกล้ชิด อยู่ในชั้นจัดระบบคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการที่กล่าวว่า ครูเป็นแม่พิมพ์หรือเป่าหลมที่แท้จริง ฉะนั้นครูพึงสอนด้วยเมตตาธรรม และให้คะแนนด้วยความยุติธรรมไม่ลำเอียงในศิษย์ทุกคน (กิริติ บุญเจือ, 2534; เสนีย์ มีทรัพย์, 2530; บุญมี แทนแก้ว, 2539) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธีระ รุญเจริญ และคณะ(2525) ที่ศึกษาเรื่อง Philosophy of Teacher Education : Thailand ลักษณะของครูไทยในอนาคต กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ได้ผล สรุปว่า ครูในอนาคตจะต้องเน้นผู้ที่มีลักษณะบางอย่างมากกว่าในปัจจุบัน คือ ความยุติธรรม ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญลักษณะหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ ฉลอง บุญญานันต์ และคณะ (2525) ที่พบว่าพฤติกรรมที่ควรกำหนดเป็นจรรยาบรรณของผู้สอนในมหาวิทยาลัย ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง คือปฏิบัติตนต่อศิษย์และผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรมเสมอ

2. รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏ

2.1 รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ เป็นรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมโดยวิธีการกระจำง่าคำนิยามอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 วัน จัดกิจกรรมที่มุ่งให้นักศึกษาพัฒนา “ตน” จากภายในของตนเอง โดยไม่ใช้วิธีบอกให้ทำ สอนให้ทำ หรือสร้างสถานการณ์ให้ทำ หากแต่ใช้วิธี “เติม” ความต้องการพื้นฐานให้เต็มเพื่อให้นักศึกษามีความต้องการในระดับที่สูงๆ ขึ้นไป เมื่อเกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไปแล้ว นักศึกษาก็จะปฏิบัติเมื่อสนองความต้องการนั้น อันเป็นบ่อเกิดให้กระทำดีที่สุด เนื่องจากความต้องการในระดับสูงเป็นเรื่องการเสริมคุณค่า ความดี ความงามให้แก่ตน ผลการวิเคราะห์หลังการทดลองใช้รูปแบบการอบรมกระจำง่าคำนิยาม พบว่า นักศึกษามีลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครูสูงขึ้นทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับปราณี รามสูต (2540) ได้วิจัย การสร้างเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการกระจำง่าคำนิยาม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการอบรมโดยใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยาม ต่อจริยธรรม 6 ด้าน ของนักศึกษา คือ การยอมรับตนเอง การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความมีวินัย และความอดุสาหะ ผลการวิจัย

พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบสำรวจจริยธรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ เป็นรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมโดยการปฏิบัติ อันเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปใช้ในการปฏิบัติ เพราะเมื่อนักศึกษาเข้าใจในคุณค่าแห่งตน ยอมรับตนเอง ยอมรับผู้อื่น นำส่วนดีในตนมาพัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์สังคม ให้มีความรับผิดชอบต่อกันเองและผู้อื่นแล้ว ก็จัดให้นักศึกษาได้เข้ารับการปฏิบัติจริงโดยเข้าร่วมกิจกรรมที่จะต้องใช้ความคิด ความสามัคคี ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ร่วมกัน หลังจากที่นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติที่หลากหลายแล้วจะเห็นได้ว่าจากการสังเกตนักศึกษามีความสนุกสนานกับกิจกรรมต่าง ๆ และแสดงออกอย่างเต็มที่ ตามความสามารถของตนเอง มีความเข้าใจกันมาก จะเห็นได้จากผลการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อการปฏิบัติ นักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง กับการสอนเชื่อมโยงกับสภาพความเป็นจริง ทำให้เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม สื่อการสอนเหมาะสมกับเรื่องที่สอน เกมส์ต่าง ๆ ที่นำมาให้เล่นเป็นเรื่องทำทนาย การสาธิตประกอบการอธิบาย ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น นักศึกษาสนุกกับการเล่นเกมร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมภายในกลุ่ม และนักศึกษายินดีเสนอความคิดของตนแม้จะแตกต่างจากเพื่อน ข้อคิดเห็นเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว พอใจ และเกิดความสุข เรียนรู้วิธีการที่จะให้ได้ ค่านิยมจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองยอมรับว่าตนมีความสามารถร่วมกับผู้อื่นได้ โดยเฉพาะเกมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความร่วมมือกับบุคคลหลายคน ทำให้ได้รู้จักบุคคลอื่น เป็นการเอื้ออำนวยที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับการกระทำของเราเข้าด้วยกันได้ ทำให้เกิดความกระจำ อันจะนำไปสู่การรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งผลการวิเคราะห์หลังการทดลองใช้รูปแบบการปฏิบัติ พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูสูงขึ้นทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิทอง ลือทอง (2534) ได้ศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมนักศึกษาพยาบาลที่ส่งเสริมจริยธรรมของวิทยาลัยพยาบาลพบว่า การจัดกิจกรรม 9 ด้าน ก่อให้เกิดความศรัทธาในศาสนา ความรับผิดชอบ ความมีสติ ความมีเหตุผล การใฝ่รู้ การมีวิจารณญาณ ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความเมตตา

ในการนำรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูไปใช้ สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ การกำหนดแผนกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และสถานที่ ควรจะให้อัดคล้องกัน ควรกำหนดสถานที่ที่มีบรรยากาศในการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้นักศึกษาได้อยู่ร่วมกันและสถานที่ไม่ควรไกลเกินไป

2.2 การใช้กิจกรรมนอกเวลาเรียนในรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ จัดการและปฏิบัติ ในช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียน ผลการศึกษา

นักศึกษาเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาที่นำมาให้ศึกษาเป็นเรื่องท้าทาย นักศึกษายินดีเปิดเผยทางเลือกของตนแม้จะแตกต่างจากเพื่อน การได้ทำงานในกลุ่มย่อย การอบรมเชิงปฏิบัติการและปฏิบัติ ทำให้นักศึกษารู้สึกตื่นตัวตลอดเวลา และการเรียนมิได้สิ้นสุดในห้องเรียน กับการการสอนเชื่อมโยงกับสภาพความเป็นจริง ทำให้เข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรม สื่อการสอนเหมาะสมกับเรื่องที่สอน เกมต่าง ๆ ที่อาจารย์นำมาให้เล่นเป็นเรื่องท้าทาย การสาธิตประกอบการอธิบายทำให้เข้าใจง่ายขึ้น นักศึกษาสนุกกับการเล่นเกมร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมภายในกลุ่ม ข้อคิดเห็นเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาจิตตปัญญาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ สามารถที่จะพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพครูได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บูลลิ่ง (Bulling, 1992) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ กับการพัฒนานักศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ และการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน เมื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรเพิ่มขึ้น คะแนนในแบบวัดการพัฒนาของนักศึกษาที่จะเพิ่มขึ้นด้วย

สิ่งที่ควรพิจารณาในการนำรูปแบบการพัฒนาจิตตปัญญาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูไปใช้ คือ การกำหนดระยะเวลาของการจัดกิจกรรมให้เป็นช่วงที่นักศึกษาปลอดจากการเรียน และการสอบ ควรเป็นช่วงที่นักศึกษาว่างซึ่งอาจจะป็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์อาทิตย์ หรือหยุดปลายภาคเรียน ดังนั้นจึงควรวางแผนในเรื่องเวลาให้ดีในการจัดกิจกรรมเสริมให้นักศึกษาเพราะช่วงเวลาเรียนนักศึกษาอาจจะต้องใช้เวลาทำการบ้าน ทำรายงาน ซึ่งเรียกอยู่มากแล้วอาจไม่สนใจพัฒนาด้านอื่นๆ

2.3 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่พัฒนาจริยธรรมวิชาชีพนักศึกษาครูกับหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพ จึงควรมีกรรมการดำเนินการ ร่วมวางแผนการกำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการ กำหนดคุณสมบัติของนักศึกษา กิจกรรม สถานที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ บุคลากร งบประมาณ หน่วยงานที่พัฒนาจริยธรรมวิชาชีพนักศึกษาครูโดยตรง มีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากจะต้องสามารถจัดกิจกรรมในการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพนักศึกษาครู ตลอดระยะเวลาที่ นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรม แต่ก็ต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ให้มีบทบาทที่จะช่วยให้ การพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพนักศึกษาครูดำเนินไปตามเป้าหมาย

ในการนำรูปแบบการพัฒนาจิตตปัญญาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูไปใช้ สิ่งที่ควรพิจารณาคือ การวางแผนการจัดกิจกรรม การเตรียมวิทยากร การเตรียมสถานที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบให้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างมีระบบ

3. การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูสถาบันราชภัฏ

จากผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูสถาบันราชภัฏ มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการศึกษา ก่อนการทดลอง พบว่า นักศึกษาครู กลุ่มทดลองที่ได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนตามปกติ มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะ จริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มซึ่งอยู่ในชั้นปีเดียวกันมีสิ่งแวดล้อมเหมือนกันไม่ควรจะมีความแตกต่างกัน แต่ภายหลังการทดลองแล้ว นักศึกษาครูกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษากลุ่มทดลองได้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 สัปดาห์ 18 กิจกรรม และฝึกปฏิบัติ 9 สัปดาห์ 9 กิจกรรม เป็นการอบรมและฝึกปฏิบัติที่นักศึกษาได้คิดหาเหตุผลและตัดสินใจด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็มีการตัดสินใจโดยกลุ่มย่อยและ กลุ่มใหญ่ และสร้างข้อตกลง กติกา ในการปฏิบัติ ประกอบกับรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อ ส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู มีขั้นตอนให้นักศึกษาได้คิดหาเหตุผล และกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีความต่อเนื่องทั้งการอบรมและฝึกปฏิบัติ ทำให้ผู้ปฏิบัติมั่นใจ (สมคิด รักษาสัตย์, 2533) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์ (2540) การพัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมภายหลังสอนของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวัลลภ กันทรทรัพย์ (2528: 770) ได้ให้ความเห็นว่าการที่บุคคลหนึ่งจะพัฒนาถึงขั้นเห็นคุณค่าในสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ได้ บุคคลนั้น จะต้องพัฒนาด้านความรู้ ความคิดในเรื่องที่ได้เรียนรู้จนถึงขั้นสามารถประเมินค่าได้เสียก่อน เพราะถ้าบุคคลยังไม่สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่เขาเรียนรู้ มีข้อดี ข้อเสีย มีประโยชน์หรือโทษอย่างไร บุคคลย่อมจะซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งนั้นไม่ได้ ดังนั้นก็น่าจะมั่นใจได้ว่าถ้าจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาจะพัฒนาต่อไปจนถึงขั้นจัดระบบคุณค่า และเพื่อให้ทำอย่างต่อเนื่องก็จะไปถึงขั้นเกิดกิจนิสัยที่พึงปรารถนาของวิชาชีพ เนื่องจากการวิจัย พบว่า นักศึกษาครูกลุ่มควบคุมยังคงอยู่ในขั้นเห็นคุณค่า เหมือนเดิม เพราะไม่ได้รับการพัฒนา (วัลลภ กันทรทรัพย์, 2528: 770) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ชีพประภิต (2533) ที่ได้นำวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง มาพัฒนาค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัย พบว่า ภายหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการ นักศึกษามีค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น คือ เปลี่ยนจากขั้นเห็นคุณค่า มาเป็นขั้นเก็บรวบรวมให้เป็นระบบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ทั้งเทคนิคการกระจ่างค่านิยม และกิจกรรมการปฏิบัติต่อเนื่อง ซึ่งเป็นวิธีใหม่ จึงมีผลการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน เห็นได้จาก

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา ร้อยละ 52.5 ของนักศึกษากลุ่มทดลองไม่เกี่ยวข้องกับการหาเหตุผลมาประกอบการตัดสินใจ และร้อยละ 65.0 เห็นว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาจริยธรรมเป็นเรื่องไม่ยุ่งยาก

สำหรับนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะ จริยธรรมวิชาชีพ ก่อนและหลังการเรียนตามปกติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทมเปิล (Temple 1979: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างต่อการรับรู้ค่านิยมของตนเองและของผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า ก่อนและหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มควบคุมมีได้รู้ค่านิยมของตนในเชิงบวกเพิ่มขึ้น คือยังคงรับรู้ค่านิยมของตนในแง่ดีเช่นเดิม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งในข้อนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาไม่มีประสบการณ์ในการฝึกการแก้ปัญหาและฝึกการปฏิบัติเหมือนกับกลุ่มทดลอง

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษากลุ่มก่อนการทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ปรากฏว่าด้านความมีวินัย ด้านความอดทน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความศรัทธาในวิชาชีพครู ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความยุติธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความเมตตา กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความขยันหมั่นเพียรที่พบว่านักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าจริยธรรม 2 ด้าน คือ ความเมตตาและขยันหมั่นเพียรมีความแตกต่างกันก่อนการทดลอง สำหรับความเมตตาอธิบายได้ว่า ลักษณะของคนไทยส่วนใหญ่มีความเมตตาอยู่ในจิตใจอยู่แล้ว แต่ที่ผู้วิจัยยังคงนำด้านนี้มาใช้ในการทดลองโดยหวังว่าเมื่อสถาบันอื่นจะนำรูปแบบการพัฒนานี้ไปใช้จะไม่มิตัวอย่างของจริยธรรมวิชาชีพครบ 9 ด้าน ตามเกณฑ์ จึงมิได้นำข้อที่มีความแตกต่าง 2 ด้านทิ้งไป แต่หลังการทดลองแล้ว ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพทั้ง 7 ด้าน นักศึกษากลุ่มทดลองแตกต่างกับนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมจำแนกตามลักษณะจริยธรรมวิชาชีพทั้ง 7 ด้าน ส่วนในด้านความเมตตาและความขยันหมั่นเพียร คะแนนจะสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งก็เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ในข้อนี้้อธิบายได้ด้วยเหตุผลหลายประการ ดังนี้ คือ นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาเดียวกันในวิธีการทดลองที่แตกต่างกันโดยเฉพาะ นักศึกษากลุ่มทดลองได้พบกับความแปลกใหม่ ในเรื่องกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง สนุกสนาน และได้ใช้ความคิดในกระบวนการกลุ่ม คิดเอง ทำเอง และตกลงร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน อันเป็นผลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างจากกลุ่มควบคุมได้ ประกอบกับวิทยากรได้ใช้เทคนิควิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างให้เป็นที่สนใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองเป็นอย่างดี จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการทดลองของนักศึกษากลุ่มที่เกี่ยวกับวิทยากร พบว่า การเตรียมการสอนและการสอน

ของวิทยากรเร้าใจ อาจารย์มีบุคลิกน่าเชื่อถือ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาไม่ยึดกับความคิดของตนฝ่ายเดียว และให้กำลังใจในขณะที่เรียนเสมอ ผลการกระทำค่านิยมยังทำให้นักศึกษาเกิดความไว้วางใจวิทยากร กล่าวระบายความคับข้องใจของตนเอง ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจตนเองและผู้ร่วม ทำให้นักศึกษาคลายความเครียด ความวิตกกังวล และสามารถที่จะรับฟังปัญหา ส่งผลให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีได้ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ความรู้สึกและอารมณ์ของนักศึกษาจะส่งผลต่อพฤติกรรมจริยธรรม นักศึกษาที่ไม่ได้รับการสอนแบบกระทำค่านิยมจะรู้สึกเครียดและเบื่อ ไม่อยากปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับปราณี รามสูต (2540) ได้วิจัย การสร้างเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการกระทำค่านิยม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการอบรมโดยใช้กิจกรรมการกระทำค่านิยม ต่อจริยธรรม 6 ด้าน ของนักศึกษา คือ การยอมรับตนเอง การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความมีวินัย และความอดทน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบสำรวจจริยธรรมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โทมัส (Thomas 1981: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบความพร้อมในวิชาชีพระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีการทำค่านิยมให้กระทำกับกลุ่มที่ใช้วิธีการแนะนำให้ข้อมูลข่าวสาร ของเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งผลการทดลอง พบว่าสมรรถภาพและความพร้อมในการทำงานระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีการทำค่านิยมให้กระทำกับกลุ่มที่ใช้วิธีการแนะนำให้ข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่า การทดลองโดยวิธีการการกระทำค่านิยม และการฝึกปฏิบัติ ช่วยให้นักศึกษามองปัญหาจริยธรรมในของเขตที่กว้างและลึกซึ้งกว่าเดิม โดยได้นำไปสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ เพราะได้ทำความกระจำในค่านิยมของตนเองเกี่ยวกับการตัดสินใจมีจริยธรรม

4. ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มทดลอง และอาจารย์ที่ปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษากลุ่มทดลอง ที่มีต่อการทดลองรูปแบบ

ผลการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรม ของนักศึกษาคูกรกลุ่มทดลอง โดยอาจารย์ผู้สอนจำนวน 6 คนและอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาคูกรกลุ่มทดลองจำนวน 4 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมหลังการ อบรมในขั้นดีมาก และดี คือ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสถาบัน และการปฏิบัติตามต่ออาจารย์ได้อย่างเหมาะสม ส่วนเรื่องที่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา เห็นพฤติกรรมหลังการอบรมในขั้นดี แสดงว่าจากการได้รับการพัฒนานักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่ออาจารย์ดีขึ้น และเป็นกันเองกับเพื่อนเป็นที่พึ่งของเพื่อนได้ ในขั้นดี โดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เชื่อฟัง และคล้อยตาม แสดงให้เห็นว่าการทำค่านิยมให้กระทำและฝึกปฏิบัติ เป็นการเติมความต้องการพื้นฐานให้เต็ม เพื่อให้นักศึกษาเกิดความต้องการในระดับสูงต่อไปและสอดคล้องกับเคลเวน (Kleven cited

in Villanueva, 1977 : 37) ได้นำวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างไปใช้ในการสอนในระดับวิทยาลัย เพื่อวัดผลการเปลี่ยนแปลงเจตคติพบว่ามีการพัฒนาด้านเจตคติ ส่วนบราวน์ และแรตส์ (Brow and Raths cited in Villanueva, 1977: 37) ได้นำวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ก็พบว่าทำให้เจตคติเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นักศึกษากลุ่มทดลอง ที่มีต่อการทดลอง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิทยาการและการสอน ด้วยวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง ที่ทำให้เกิดพัฒนาการจริยธรรมวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของ นักศึกษาคู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรม วิชาชีพของนักศึกษาคู ไปใช้

1.1 จากการศึกษาทดลองใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการและปฏิบัติ พบว่า มีสัมฤทธิ์ผลหลังจาก การอบรมและปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษามีลักษณะจริยธรรมวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้นทั้ง 9 ด้าน ฉะนั้นรูปแบบ การพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ควร คำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติต้องไม่มากเกินไป ไม่ควรมากกว่า 30 คน เพราะต้องฝึก อภิปราย การคิดร่วมกันหาเหตุผล และตัดสินใจด้วยตนเองและกลุ่ม ส่วนการปฏิบัติสัดส่วนวิทยากร ต่อนักศึกษาคูควรประมาณ 1:5-8 สำหรับกิจกรรมลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ที่ควรเน้น คือด้านความมีวินัย และด้านความซื่อสัตย์ ที่พบว่า ระดับจริยธรรมวิชาชีพอยู่ในขั้นตอบสนองจาก การใช้แบบวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิทยากรควรเพิ่มสถานการณ์ จำลอง ในการคิด และตัดสินใจในด้านดังกล่าวให้มากขึ้น และประการสำคัญวิทยากรต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เข้ารับการอบรม

1.2 รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคู สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพอื่น ๆ ได้ทุกวิชาชีพ โดยนำหลักการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็น พื้นฐาน วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นวิธีหนึ่งที่สอนให้บุคคลรู้จักคิดเป็น ทำเป็น จึงต้องใช้ทั้ง 2 วิธี คือ กระจ่างค่านิยมและฝึกปฏิบัติ สิ่งสำคัญที่วิทยากรหรือผู้สอนจะต้องเตรียมในการอบรม และ ปฏิบัติมาใช้ให้ได้ผลได้แก่ การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนสบายใจมีความเป็นกันเองในการทำกิจกรรม จะต้องเสริมสร้างและสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาการใช้ความคิดที่มีความหลากหลาย และสามารถยืดหยุ่นได้ สำหรับในการอบรมและปฏิบัติ ควรกำหนดประเด็นปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจริยธรรมที่ชัดเจน กำหนดเนื้อหาวิชาและหลักจริยธรรมที่สอดคล้องกัน และมีการประเมินผลด้านจริยธรรม สถาบันการฝึกหัดครูควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนในการ

พัฒนาจริยธรรมให้แก่อาจารย์ ให้มีความรู้ด้านจริยธรรม การตัดสินใจเชิงจริยธรรม และวิธีการอบรมและปฏิบัติจริยธรรม โดยการฝึกอบรม หรือการประชุมทางวิชาการ และควรมีการให้แรงเสริมในทางบวกแก่อาจารย์ที่เสียสละ มีความรับผิดชอบ และมีคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา

1.3 วิทยากรควรทำความเข้าใจในวิธีการ และเทคนิค ในการจัดกิจกรรม ควรเป็นผู้มีใจกว้างในการยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีเหตุผลและควรสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดศรัทธา รวมทั้งควรให้การอบรมและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ต้องเสียสละเวลา หรือช่วงเวลาหลังจากนักศึกษาปฏิบัติเพื่อพบนักศึกษาที่มีปัญหาในการร่วมกิจกรรม ปัญหาส่วนตัว หรือมีความเครียด

1.4 สื่อการอบรมและปฏิบัติ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ในการทำค่านิยมให้กระจ่างเพราะค่านิยมในตนเองจะเป็นตัวชี้พฤติกรรมที่แสดงออกในจริยธรรมที่ต้องการ ฉะนั้นวิทยากรต้องเตรียมและเลือกสื่อที่หลากหลาย น่าสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะอบรมซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกสื่อการอบรมและปฏิบัติเป็นเกมเป็นสื่อที่มีกฎ เกณฑ์ กติกาและแนวปฏิบัติในตัว

1.5 การประเมินลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ควรใช้วิธีการประเมินหลากหลายในเชิงคุณภาพและปริมาณ เพื่อความเที่ยงธรรมในการประเมิน วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นวิธีการพัฒนาทางด้านจิตวิสัย เน้นในเรื่องความรู้สึก โดยเฉพาะด้านความพึงพอใจ และการมีความสุขจากการได้เลือกการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ เชื่อฟัง และคล้อยตาม การประเมินที่ใช้สถานการณ์เป็นเครื่องมือสามารถวัดหรือสะท้อนค่านิยมทาง จริยธรรมของนักศึกษาในด้านความรู้สึก แบบสอบถามที่เป็นสถานการณ์จะต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ผลความเชื่อมั่นสูง สำหรับการประเมินเชิงคุณภาพผู้ประเมินต้องมีเวลาในการสังเกตและต้องจดบันทึกอย่างละเอียดประกอบกับต้องสัมภาษณ์นักศึกษาร่วมกับการสังเกต การประเมินเชิงคุณภาพเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะผู้ประเมินสามารถอธิบายอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดความเชื่อของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมได้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

งานวิจัยที่ควรทำต่อเนื่องที่จะเสนอแนะไว้คือ การทำวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู โดยใช้การบูรณาการเข้าไปในรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาและ หรือศึกษาลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพติดตามพฤติกรรมตลอดระยะเวลาของการทดลอง